

قسم در قرآن

نگارش:

شهزاد امامی

بهار ۱۳۹۰

تقدیم به:

همسر خوبم،

یار همیشگی ام

و

فرزندان عزیزم،

شکوفه‌های شادی و امید زندگیم

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

۱۱..... مقدمه ناشر

۱۳..... مقدمه

بخش اول: کلیات

فصل اول: قسم

۱۷..... - مروری بر تحقیقات گذشته

۱۸..... - تعریف قسم

۱۹..... - ریشه‌یابی واژگان

۲۱..... - تفاوت حلف و یمين و قسم

۲۲..... - قسم در فقه

۲۳..... - تاریخچه سوگند

۲۴..... الف. زبان و ادبیات عرب

۲۷..... ب. فرهنگ فارسی

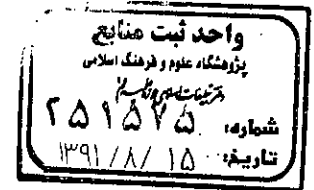
۲۸..... ج. زبان انگلیسی

۲۹..... - اهداف قسم

۳۰..... - مقایسه اجمالی میان سوگندهای خداوند و بشر

۳۲..... - ارکان قسم

سرشناسه	: امامی، شهزاد، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: قسم در قرآن / نگارش شهزاد امامی.
مشخصات نشر	: یزد: شاهنده، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۹ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۶-۷-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: سوگند در قرآن
رده بندی کنگره	: /BP ۱۰۴ س ۹۲ الف ۸ ۱۳۸۸
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۳۳۰۶۲

قسم در قرآن

نگارش: شهزاد امامی

ناشر:	انتشارات شاهنده (۶۲۰۴۱۳۱-۰۳۵۱)
حروفچینی و صفحه‌آرایی:	کانون تبلیغات شهاب‌نگار
صفحه‌آرا:	بتول خاتم‌زاده
طراح جلد:	جابر نصیری‌الحسینی
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی، چاپ، صحافی:	زیتون
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۰
قیمت:	۸۰۰۰۰ ریال

- تقسیمات قسم ۳۳
- حروف و کلمات سوگند ۳۷

فصل دوم: فلسفه سوگند

- فلسفه سوگندهای قرآن ۴۱
- نقش سوگندهای قرآنی در ارتقاء فکر انسان ۴۳
- گفتار برخی از مفسران درباره فلسفه سوگندهای قرآن ۴۳

فصل سوم: سوگند یا نفی سوگند

- لا در آیات قسم ۵۵
- الف - مجموعه آیات ۵۵
- ب - نظرات مفسرین ۵۶
- بررسی ۵۸

بخش دوم: بررسی مقصوبه و مقسم علیه در آیات سوگند

فصل اول: قسم به اصول دین و امور غیبی

- قسم به خدا ۶۳
- از میان ۱۰۰ اسم چرا فقط ۲ اسم؟ ۶۵
- کدامیک از سوگندهای بشری ارزشمند است؟ ۷۲
- الف: سوگند لغو ۷۲
- ب: سوگند معتبر ۷۳
- موضع کلی قرآن در برابر سوگندهای بشری ۷۴
- موضع قرآن در مقابل نمونه‌ای از سوگندهای لغو ۷۵
- موضع قرآن در برابر نمونه‌هایی از سوگندهای معتبر ۷۶
- سوگند به پیامبر (ص) ۷۸
- وضع انسانها پیش از اسلام ۸۰
- نگاهی اجمالی به زندگی پیامبر اسلام (ص) ۸۲

- راز قسم به جان پیامبر (ص) ۸۴
- سوگند به فرشتگان ۸۶
- ساختار وجودی فرشتگان ۸۹
- مهر ابطال بر اعتقادات بت پرستان و مشرکین درباره‌ی فرشتگان ۹۲
- اوصاف و اعمال فرشتگان در قرآن ۹۳
- توصیف فرشتگان در نهج البلاغه ۹۸
- فایده‌ی سوگند به فرشتگان ۱۰۰
- سوگند به قرآن ۱۰۱
- قرآن معجزه‌ی جاوید محمد (ص) ۱۰۶
- آیات مکی و مدنی ۱۰۹
- عظمت و ارزش قرآن ۱۱۳
- فایده سوگند به قرآن ۱۱۸
- کتابی سزاوار پیروی ۱۱۹
- سوگند به قیامت ۱۲۰
- معاد و تجدید حیات از نظر فطرت و سیر آن در ملل جهان ۱۲۳
- انسان و اعتقاد به معاد ۱۲۵

فصل دوم: انسان

- سوگند به نفس انسانی ۱۲۷
- سوگند به وجدان انسان ۱۲۸
- سوگند به پدر و فرزند ۱۲۹
- سوگند به اسبان پیکارگران ۱۲۹
- نگاه کلی به انسان ۱۳۰
- ترکیب وجودی انسان از ماده و روح ۱۳۴
- وجدان چیست؟ ۱۳۷
- تاثیر والدین بر فرزند ۱۴۵
- سوگند به مجاهدان با اشاره به وضعیت اسبان آنها ۱۴۸
- نتیجه بررسی ۱۴۹

فصل سوم: سوگند به منابع انرژی و حیات

۱۵۰.....	سوگند به خورشید
۱۵۱.....	ارزش خورشید در نزد اقوام گذشته
۱۵۵.....	خورشید
۱۶۰.....	سوگند به ماه
۱۶۱.....	ماه
۱۶۶.....	سوگند به ستارگان
۱۶۸.....	ستارگان
۱۷۱.....	فواید برخی ستارگان
۱۷۲.....	نجوم و کیهان شناسی
۱۷۴.....	انرژی تاریک
۱۷۵.....	سوگند به باد
۱۷۵.....	باد چیست
۱۷۷.....	فوائد باد در قرآن
۱۷۹.....	سوگند به آب
۱۸۰.....	ابرها
۱۸۵.....	نتیجه بررسی

فصل چهارم: قسم به اشیاء و اماکن

۱۸۷.....	سوگند به دوات و قلم و نوشته
۱۸۸.....	سوگند به کتاب
۱۹۵.....	نتیجه بررسی
۱۹۵.....	سوگند به کشتی
۱۹۷.....	سوگند به مکه
۲۰۱.....	سوگند به طور فرودگاه وحی بر موسی (ع)
۲۰۷.....	سوگند به بیت المعمور یا خانه‌ی آباد
۲۰۸.....	سوگند به زمین

۲۱۷.....	سوگند به آسمان
----------	----------------

فصل پنجم: قسم به خوراکیها

۲۲۱.....	انجیر و زیتون
۲۲۳.....	انجیر
۲۲۸.....	زیتون
۲۳۴.....	علت سوگند به انجیر و زیتون

فصل ششم: قسم به موضوعات کلی

۲۳۵.....	سوگند به شفع و وتر
۲۴۱.....	سوگند به تمام هستی

فصل هفتم: مقسم علیه در آیات سوگند به:

۲۴۵.....	خدا
۲۴۶.....	پیامبر (ص)
۲۴۶.....	فرشتگان
۲۴۷.....	قرآن
۲۴۷.....	قیامت
۲۴۸.....	انسان
۲۴۸.....	خورشید
۲۴۹.....	ماه
۲۵۰.....	ستاره
۲۵۰.....	باد
۲۵۰.....	آب
۲۵۱.....	اشیاء
۲۵۱.....	مکه
۲۵۱.....	طور
۲۵۱.....	بیت المعمور

زمین ۲۵۲
 آسمان ۲۵۲
 خوراکیها ۲۵۲
 موضوعات کلی ۲۵۳
 جمع بندی ۲۵۳

فصل هشتم: پیوند مقسم به و مقسم علیه در سوگندهای خداوند

ارتباط مقسم به با جواب قسم که آشکار شده باشد ۲۵۵
 - سوره طارق ۲۵۵
 - سوره تین ۲۵۶
 - سوره قلم ۲۵۷
 ارتباط مقسم به با مقسم علیه‌ای که ذکر نشده باشد ۲۵۷
 - سوره ص ۲۵۷
 - سوره فجر ۲۵۸

فصل نهم: نتیجه گیری

نتایج بررسی‌ها ۲۵۹
 فهرست آیات قسم ۲۶۷
 فهرست اعلام ۲۷۳
 فهرست منابع و مآخذ ۲۷۹

مقدمه ناشر

اول بار است که پیامبری که نه می‌تواند قلم بزند و نه می‌تواند کتاب بخواند، پیامی از خدا را به گوش یک جامعه‌ی بدوی می‌رساند و با قسم تبلیغ خود را شروع می‌کند
 ن و القلم و مایسرون

قسم به "ن"! و قسم به "قلم"! و قسم به "آنچه می‌نویسد"

نه به شتر، نه به شمشیر، نه به خون، نه به غیرت، و چیزهایی از این دست!

تا در همان قدم اول ثابت کند که این کلام، کلام او نیست، کلام ادب عرب نیست و تنها کلام خدا است.

تا در همان قدم اول اعلام کند، دوات*، قلم و کتاب پر اهمیت است که خدا، به آن قسم می‌خورد و بالطبع اهمیت صد چندان اهل قلمی که دل را از زنگارهای درونی صیقل داده و به فراخور دانش و ذوق خود در نگارش، نشر، تعلیم و تعلم مضامین روحانی این کلام آسمانی عاشقانه و از روی اخلاص، منتهای همت خود را به کار می‌گیرند

مؤلف در این کتاب با نگاهی جامع و تحقیقی در ژرفای مسائل و موجودات، حکمت و فلسفه سوگندهای قرآنی خداوندگار بی‌نیاز از سوگند را بررسی کرده که این خود یکی از فواید سوگندهای پروردگار است چراکه به تعبیر طنطاری «سوگندهای قرآن کلید دانشها است».

♦ اکثر تفاسیر از ن به‌عنوان دوات یاد کرده‌اند.

در این بررسی و تحلیل، پس از بیان کلیات در این زمینه، و بریزه اهمیت و ارزش چیزهایی که خداوند به آنها در آیاتش قسم یاد کرده، بررسی و تحلیل می‌شود و آن اشیاء به چند دسته تقسیم شده‌اند: الله، پیامبر، ملائکه، قرآن، قیامت، انسان، منابع انرژی، اشیاء اماکن و خوراکیها و موضوعات کلی.

و بالاخره، موضوعاتی که خداوند به خاطر آنها سوگند یاد نموده و همچنین ارتباط مقسم به و مقسم علیه بررسی می‌شود تا دلایل استفاده از قسم در کلام الهی و نیز تفاوت قسم خدا و قسم انسان و ارتباط نوع سوره و قسم آشکار گردد.

و از نتایجی که باید ذکر کنم عبارتست از اینکه: انحرافات انسان یا بی‌توجهی او و یا برای بیان حقایقی که انسان درک درستی ندارد؛ موجب شده که خداوند شیوه قسم را در کلامش بکار گیرد. و به چیزهایی که ارزش زیادی داشته و این ارزشها برای انسان با تامل و تفکر و پیشرفت علمی آشکار خواهد گردید، قسم یاد نموده است.

خدا را شاکریم که توفیق داد با نشر این اثر، قدمی هرچند کوچک را در راه شناخت کتابی برداریم که با قلم الهی در لوح محفوظ نگاهشته شده است.

عمر عزتتان مستدام

محمدعلی شاهنده

ناشر

مقدمه

انسان، برای القاء سخن خویش به مخاطب از روشهای متعدد بهره می‌گیرد، و زمانی که نمی‌تواند دلایلی مناسب بر اثبات سخن خویش بیاورد و مخاطب مطلب را باور نمی‌کند؛ برای مطیع ساختن وی قسم یاد می‌کند و این قسم را به جان خویش یا یکی از عزیزانش یا چیزی که نزد شنونده محبوب است، یاد می‌نماید. همچنین، در زمان اثبات حق در دادگاه، سوگند حتماً باید با نام خدا باشد تا فرد حقانیت سخن خویش را به دیگران بفهماند.

در آیات قرآن، این کلام وحی نیز، شاهد سوگندها و قسم‌های متعدد هستیم که برخی از بشر؛ چه پیامبر و چه کفار و منافقین آمده است؛ حتی ابلیس بعد از رانده شدن بر گمراه کردن بشر سوگند یاد می‌کند.

و در آیاتی دیگر شاهد قسم‌های خداوند به خود، پیامبر، فرشتگان موجودات، اشیاء و... می‌باشیم.

چرا خداوندی که خود خالق بشر و تمام عالم است و شرایط متعدد و مناسب برای هدایت بشر فراهم نموده و نسبت به انجام هیچ امری ناتوان نیست، سوگند یاد فرموده است؟

چرا به پیامبر خویش، خورشید و ماه و نیز اشیاء بی‌جان چون کشتی و قلم و... قسم خورده است؟

مگر اینها چه ارزش و موقعیتی دارند که به آنها قسم یاد شود؟ از سویی دیگر، برای اثبات چه مطالبی این سوگندها مطرح گشته است؟ آیا مگر خداوند نمی‌توانسته با استفاده از شیوه دیگر، مطلب را به بشر بفهماند؟

چه مسئله مهمی موجب استفاده از این شیوه در کلام الهی بوده است؟ با توجه به طرح این سوالات در ذهنم تصمیم گرفتم به اهمیت و ارزش موجودات و غیر موجودات که مورد قسم خداوند واقع شده‌اند، پرداخته تا دلیل استفاده از این شیوه در کلام خداوند را بیابم.

آیات و ترجمه آنها را با استفاده از قرآن مجید با ترجمه آیت ... مکارم شیرازی مشخص نموده و در انتخاب مصادیق مواردی که به آنها قسم یاد شده، نظرات مشترک و یا مصادیق کلی و مناسب‌تر را برگزیده و سپس با توجه به علوم روز با استفاده از کتابها و تفاسیر و اینترنت و سی‌دی‌های متعدد خصوصاً «جامع‌التفاسیر» بحث را دنبال کردم. البته، در تفاسیر سعی شد هم نظرات مفسرین اهل سنت چون: زمخشری، فخررازی، بیضاوی و... و هم شیعه چون علامه طباطبایی، مکارم شیرازی، مغنیه و... مطرح گردد. از تمامی کسانی که یاریگر من گشتند تا پاسخی برای سوالات خویش بیابم کمال تشکر را دارم.

شهزاد امامی

بخش اول

کلمات

